

Ezek közül kettő kelta kori: az egyik hamvasztásos urnasír, a másik csontvázas temetkezés. 26 sír a 10–11. századra keltezhető. A Jeges-hegy platóján a szántás által erősen bolygatott sírok korábbiak: a szórványként és a sírokban talált bronz varkocskarikák, kéttagú aranyozott bronz csüngős veretek, hegyesedő végű bronz huzalkarperec, oldalpálcás zablá, balta a 10. század második felére datálhatóak. A keleti lejtőn sűrűbben kerültek elő sírok és a leletek alapján fiatalabbak is: a bronz S-végű karikák, nyitott bronz huzalgűrűk, bronz csörgő, henger alakú, ezüsthóliás pasztagyöngyök 11. századiak. A feltárt honfoglalás- és államalapítás kori sírok köznépi jellegűek, de a szórvány tárgyak (kéttagú csüngős veretek, fegyver, lószerszám) gazdagabb sírokat is sejtetnek.

Az ásatáson részt vett: Czövek Attila régészhallgató (JATE).

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

80. Felzsózsolca, Nagyszilvás

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) *Kk; Kú*

A lelőhelyre 1993-ban terepbejárás során bukkantak a régészek, ekkor kiszántott köveket és emberi csontvázak maradványait találták a helyszínen. A magántulajdonban lévő terület gazdái földművelés közben szintén nagy mennyiségű embercsontot találtak. Három hétig a felsőzsolcai önkormányzat által biztosított közhasznú munkások segítségével kutattuk meg a Nagyszilvás u. 23. szám alatti telket. Ebben az időszakban három kutatóárkot nyitottunk – összesen 88 m² felületen.

Az ásatás legfontosabb eredménye, hogy megtaláltuk a középkori település templomának maradványát. A templom ÉNY-i sarkának alapozását sikerült feltárunk egy rövid szakaszon. A fal alapozási árkát meszes-köves törmelék töltötte be. A feltárás során több faragott követ – kváderköveket és téglákat is – találtunk. A templom hajóját és szentélyét nem sikerült kutatnunk, mivel az a szomszédos telek alatt rejtőzik. A templom korára utaló leletet nem találtunk, de sikerült néhány sírt feltárni a templom belsejében. Ezek korábbiak, mint a feltárt kőtemplom maradványa, mivel a templom nyugati falának alapozásakor több sírt elváltak.

A kutatóárkokban a 14 nap alatt kibontottuk a középkori templom körüli temető hetvennégy sírját. A temetőt valószínűleg a 17. századig használhatták, amikor is a település a török támadások és az azt követő pestisjárvány miatt elnéptelenedett, a túlélők beköltöztek a biztonságosabb Miskolcra. A holtakat Ny-K-i tájolásban temették el. A sírok egy részét későbbi beásások, sírok bolygatták meg, de jelentős hányaduk eredeti helyzetben került elő. Az elhunytakat deszkakoporsóba helyezték, melynek maradványát öt esetben

sikerült feltárunk. Kevés mellékletet találtunk, a 20. sírban deréktájon vas csat került elő, a 27. sírban egy 14–15. századi – valószínűleg észak-itáliai – dénár.

Egy 14. század eleji tizedlajstromból tudjuk, hogy ekkortájt Felzsózsolca gazdag település lehetett, hiszen több egyházi adót fizetett, mint a század végén felemelkedő Miskolc. Valószínű, hogy a középkori Szent Mihály tiszteletére felszentelt plébániatemplom maradványai még 1746-ban is jól láthatóak voltak, amint azt a Canonica Visitatio említi.

SIMONYI ERIKA

81. Főnyed, Gólyásfa

(Somogy megye) *Ó; Á*

1998. augusztus 10. és szeptember 2. között folytattuk a már több éve megkezdett temető feltárását a Főnyed–Gólyásfa nevű lelőhelyen. Az adott időszakban 91 temetkezést és 40 objektumot találtunk. Céljaink közé tartozott a temető teljes feltárása, annak érdekében, hogy az antropológiai anyag egy zárt egységben álljon rendelkezésre a további feldolgozás számára, illetve a 462-es árok vonalának nyomon követése, esetleg a temető árkával való azonosítása céljából.

Sajnos a szelvények feltárása után sem mondható el, hogy a teljes temetőt ismerjük, ugyanis úgy tűnik, hogy Ny-felé bár ritkulnak, de tovább folytatódnak a sírok. A sírok többsége az előző évekhez hasonlóan leletmentes volt. Összesen 8 esetben találtunk „S”-végű hajkarikát (595, 598, 601, 613, 660, 686, 696, 707-es sírok), 3 esetben vaskést (594, 595, 612-es sírok), egy sírban karikagyűrűt (604-es sír), egy másikban gyöngyöt (596-os sír), illetve szintén egy esetben vascsatot (656-os sír). Különlegességnek számít egy vékony huzalból készült, félgömb díszítésű ruhatű, (593-as sír), illetve az az egyik végén sugaras díszű csont tűtartó, amely az 594-es sírből származik. Feltehetően a sírba nyilazás (ártó szellemektől való félelem okán némely esetben a temetéskor sírba nyilaztak!) emléke az a levél alakú, nyéltüskés nyílcsúcs, amely egy keresztbe, É-D-i irányba tájolt sír (605-ös sír) földjéből került elő. Ugyancsak rendellenesen temették el az 656-os vázat, amelyet hasra fektetve, lábait összekötözve helyeztek a sírba. Egy másik esetben térdben felhúzott vázat (634-es sír) találtunk. Nagy számban, 18 esetben jelölték a váz fejét, lábát, esetleg oldalát kövek vagy téglák, csecsemősírok esetében pedig valósággal szétlapították a vázat a rájuk helyezett kövek. A 613-as női sír bal oldali medencelapátja egybe meszesedett a szeméremcsonttal, valamint az utolsó csigolyával, így szinte lehetetlenné téve a járást. Egy esetben közös sírban páros temetkezés nyomait tártuk fel (654, 655-ös sír), ahol a férfiváz karja a mellette fekvő női váz karján nyugodott. Sok esetben olyan keskeny sírgödörbe